

Mezinárodní vztahy

2. seminář

JUDr. Bc. Radovan Malachta
podzim 2022

Dokončení témat 1. semináře

(viz prezentace pro 1. seminář)

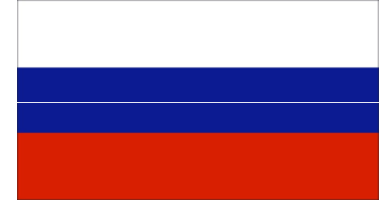
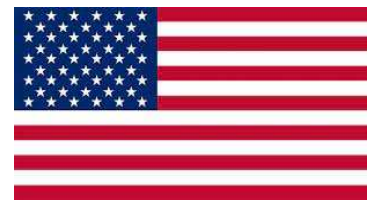
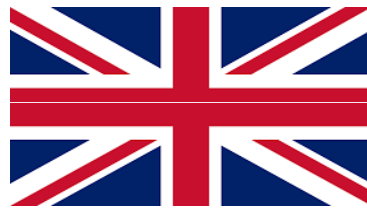
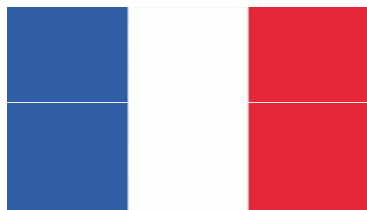
Vynucení (donucení) v mezinárodním právu

Vysvětlete, proč NATO nemůže pomoci Ukrajině ve válce, i když o to Ukrajina žádala.



Vysvětlete, proč Rada bezpečnosti OSN (orgán zajišťující světový mír) nepřijala rezoluci odsuzující ruskou invazi na Ukrajinu.

- 15 členů – 5 stálých a 10 nestálých (dvouleté období)
- stálí – vítězné mocnosti po WWII – právo veto
- nestálí – voleni Valným shromážděním OSN na dvouleté období



***Dne 15. března 2022 se v médiích objevil výrok ministryně obrany České republiky Jany Černochové.
Diskutujte tento výrok.***

Černochová vyzvala OSN k zapojení do konfliktu na Ukrajině. Pokud není schopná jednat, ať skončí, vzkázala



Vyjmenujte příklady některých konkrétních sankcí, které EU uvalila na Rusko v souvislosti s invazí na Ukrajinu. Zkuste tyto sankce následně seskupit podle jejich charakteru (například diplomatické sankce, ekonomické sankce apod.).

V souvislosti se sankcemi uveďte, co rozumíte pod pojmy jako je embargo, bojkot, retorze, represálie.

Dá se říci, že jsou tyto sankce efektivní? Kdo je může vynucovat v mezinárodním společenství?

K sankcím I

– Retorze

- nezasahuje do „právní“ sféry, mírnější forma nátlaku
- odvolání velvyslance či významné návštěvy, neudělení víz občanům, přerušení vyjednávání o smlouvě, odmítnutí účasti na prestižní události (sportovní hry, inaugurace hlavy státu, nebo také na pohřbu hlavy státu)

– Represálie

- zasahuje do právní sféry, přísnější forma nátlaku
- embargo (zákaz vývozu zboží), bojkot (zákaz dovozu zboží), zákaz letů na nějaké území

– Individuální sebeobrana (použití síly k vytlačení agresora)

– Kolektivní sankce

- vyloučení z mezinárodní organizace
- kolektivní sebeobrana
- sankce Rady bezpečnosti OSN

K sankcím II

- decentralizované = méně efektivní
- není soud, který by mohl autoritativně rozhodnout ohledně vynucení (donucení)
- více: viz vložený list v IS

***V médiích se také často hovoří o hrozbě použití jaderných a chemických zbraní.
Dohleďte, zda existuje mezinárodní smlouva, která by zakazovala či jinak
omezovala použití jaderných a chemických zbraní. O kterých státech se ví, že
vlastní jaderné zbraně?***



Přehled

- Úmluva o zákazu vývoje, hromadění zásob a používání chemických zbraní a jejich ničení (ČR ano)
- Smlouva o nešíření jaderných zbraní
- Smlouva o zákazu jaderných zbraní (2021 platnost, ČR ne)
- jaderné zbraně
 - Rusko
 - USA
 - Čína
 - Francie
 - UK
 - Pákistán
 - Indie
 - Izrael
 - Severní Korea

Mezinárodní soudnictví

Mezinárodní trestní soud International Criminal Court (ICC)

- Římský statut MTS (1998)
- v planost = vznik 2002
- Haag
- 123 smluvních stran (2022)
- není orgán OSN
- příslušnost ve věcech:
 - **zločin genocidy**
 - **zločin proti lidskosti**
 - **válečné zločiny**
 - **zločin agrese (2010)**



- není přednost před vnitrostátními trestními soudy – role ICC tehdy, když stát nechce/není schopen/není oprávněn rozhodovat
- dospělá fyzická osoba (18 let+)
- věznice v Haagu není! – jiná místa na světě



Příklad Muammar Kaddáfí

- 2011, občanská válka v Libyi (2/2011)
- demonstrace obyvatel (Libyjců), kteří nebyli příznivci
- Rada bezpečnosti OSN – podnět k ICC (3/2011)
- vydán zatykač ICC (6/2011)
- zločin proti lidskosti
- M. Kaddáfí zabit = nebylo koho trestat (11/2011)
- spolu s ním: syn (Sajf al-Islám Kaddáfí) – souzen v Libyi; a Abdalláh Sanúsí (šéf rozvědky) – nepřípustné (2013)



Dříve – tribunály ad hoc

- Norimberský a Tokijský mezinárodní vojenský tribunál (1945, 1946)
- **Mezinárodní trestní tribunál pro Rwandu** (zřízen rezolucí Rady bezpečnosti 1994)
 - zločiny proti lidskosti i mimo území Rwandy rwandskými občany, příp. i v rámci občanské války
 - konec 2015
- **Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii** (rezoluce Rady bezpečnosti 1993)
 - na území Jugoslávie „jedno kým“
 - válečné zločiny, genocida, zločiny proti lidskosti, závažná porušení Ženevských konvencí
 - konec 2017
- **ad hoc tribunály**
 - ustanoveny pro konkrétní případ
 - přednost před vnitrostátními trestními soudy

Příklad Radovan Karadžić

- prezident Srbska 1992-1996
- válka v Bosně
- válečné zločiny, genocida, zločiny proti lidskosti
 - známý je masakr ve Srebrenici a obléhání Sarajeva
- dopaden až 2008
- Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii – 40 let – 2016
- odvolání – doživotí – 2019
- Ratko Mladić (generálplukovník) – doživotí



Mezinárodní soudní dvůr (ICJ)



- 1945 (Charta OSN), předtím: Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti
- Haag – Palác míru
- 15 soudců – volí Valné shromáždění a Rada bezpečnosti OSN
- univerzální soud, všeobecná působnost
- spory mezi státy (více jak 190 států světa) či to, co vyplývá z Charty OSN
 - výklad mezinárodní smlouvy
 - porušení mezinárodních závazků (prokázání skutečnosti, druh a rozsah náhrady za porušení)
 - jakákoliv otázka mezinárodního práva
- Gabčíkovo-Nagymaros projekt jako příklad (1997)
 - společný mezinárodní projekt vodních děl, Slovensko/Maďarsko
 - smlouvy se mají dodržovat, otázka životního prostředí

Stálý rozhodčí soud

- Haag – Palác míru
- 1907 zřízen
- přes 120 států
- dříve řešil spory mezi státy, dnes řeší často spory mezi státem a zahraničním investorem (společnost), může i s fyzickou osobou
- není „stálý“ co do stálých rozhodců, stát nominuje rozhodce, smluvní strany volí
- je to arbitrážní soud – podstata je taková, že strany se dobrovolně dohodnou (kompromis), že předloží svůj spor tomuto soudu



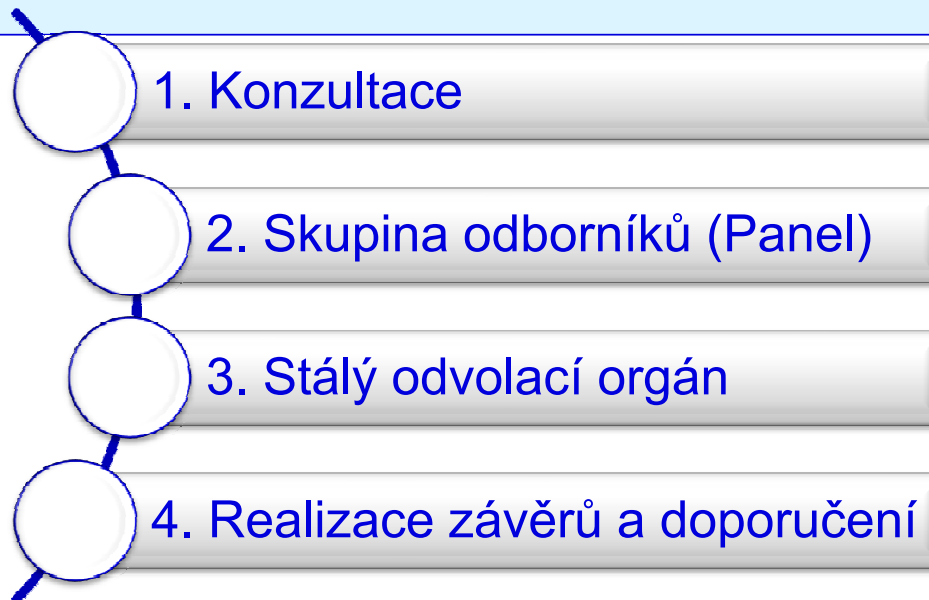
Mezinárodní tribunál pro mořské právo



- Úmluva OSN o mořském právu 1982
- Hamburk, 21 soudců
- řeší spory vyplývající z námořního práva, výklad zmíněné Úmluvy
- ČR nemá soudce, ale je smluvní stranou zmíněné Úmluvy, je to relevantní i pro ČR - proč?
- nemá výlučnou (jedinou) pravomoc řešit spory vyplývající z tohoto práva, totéž řeší i Mezinárodní soudní dvůr

WTO – Orgán pro řešení sporů

- některé mezinárodní organizace mají své orgány pro řešení sporů
- spory vyplývající z dohod v rámci WTO – obchod se zbožím, službami a právy duševního vlastnictví



Odvolací orgán systému řešení sporů v rámci WTO je od 11. prosince 2019 nefunkční

Publikováno: 12.12.2019

Autor:

Možnost odvolání proti rozhodnutí příslušného panelu v rámci mechanismu urovnávání sporů Světové obchodní organizace (WTO) mají dle pravidel organizace oba účastníci sporu, nyní však nebude, kdo by takové odvolání řešil.

Z původních sedmi soudců zbývá pouze jeden a Odvolací orgán tím přestal být usnášeníschopný. Ostatním soudcům již vypršelo funkční období a noví nebyli zvoleni, protože od roku 2016 tuto volbu jeden člen WTO bojkotuje z důvodu nespokojenosti s výsledky jejich práce.

Vymahatelnost pravidel WTO prostřednictvím mechanismu řešení sporů se za 24 let existence organizace stala jedním z jejích

Nejdelší spor 1993-2010: spor o banány

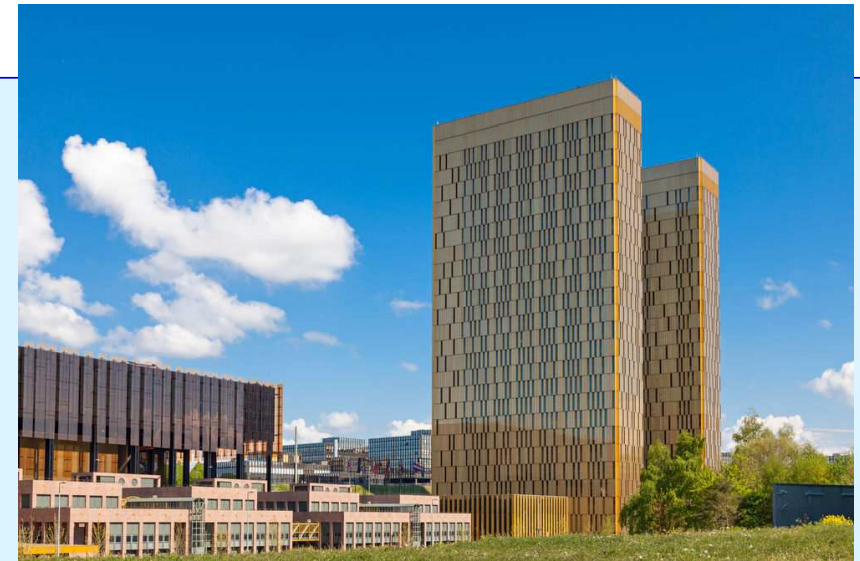


Evropský soud pro lidská práva

- Štrasburk, 1959
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- počet soudců = počet smluvních států Úmluvy
- stížnosti na porušení lidského práva plynoucí z Úmluvy – může podat stát, nevládní organizace i jednotlivci – nicméně musí projít celým vnitrostátním řízením včetně ústavní stížnosti (Ústavní soud ČR), další požadavky
- často se porušení neshledá
- Robert Tempel proti České republice



Soudní dvůr Evropské unie



- Lucemburk
- je to orgán EU
- počet soudců = počet členských států EU
- Tribunál a Soudní dvůr
- porušení práva EU – členské státy
 - role Evropské komise (kontrolní orgán)
 - spory mezi státy či porušení práva EU státem
 - celá řada sporů, nejen spory mezi státy, ale také stát porušení své povinnosti – např. neimplementuje směrnici
 - právnické osoby (společnosti) – porušení hospodářské soutěže – EK vede správní řízení
 - příklad: Česko vs. Polsko – spor o důl Turów

MUNI
LAW

DĚKUJI

malachta@mail.muni.cz